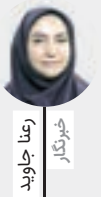

خانه سالمندان، سرای گرانی

نگاهی به وضعیت مراکز نگهداری سالمندان در استان که تعداد و هزینه‌هایش با جمعیت روبه‌رشد سالمندان همخوانی ندارد

گزارش روز

شهریه‌های میلیونی

اگر از خانه‌های سالمندان سخن می‌گوییم، با استاندارد به پیش بینی‌هایی است که نشان می‌دهد بهترین مکان زندگی آیین برای دوران سالمندی خواهد بود. در دو دهه گذشته به طور تقریبی پنج فرزند از یک سالمند مراقبت می‌کردند اما بررسی‌ها می‌گوید در سال‌های پیش رو این عدد به کمتر از دو فرزند و در مدت زمان کوتاهی به نقطه‌ای خواهد رسید که سالمندانی که بسیاری از آنان مطلقه یا بدون فرزند هستند، در تنهایی زندگی‌شان را سپری خواهند کرد. حال تفاوتی نمی‌کند که سالمند حقوق بگیر باشد یا بدون درآمد، سن که از حدی می‌گذرد، دغدغه نگهداری و مراقبت، مهم‌ترین چالشی است که هم به سراغ اطرافیان و نزدیکان می‌آید و هم دولت. برای سالمندی که متاثره‌کرده است، بدون فرزند و خانواده است یا اعضای خانواده‌اش مهاجرت کرده‌اند، بهره‌مندی از پرستار و مراقب یا اقامت در مراکز سالمندان، ضرورتی حیاتی است؛ اتفاقی که اکنون هم می‌افتد. از روی نام‌های متعددی که در اینترنت منتشر شده است، سری به دو مرکز نگهداری از سالمندان می‌زنم.

البته قبل از آن با مراکز تماس می‌گیرم. امکان حضور افراد عادی و مشاهده شرایط تا قبل از ظهر مهیاست. مرکز اول، یک خانه ویلایی و قدیمی با یک حیاط بزرگ است. مدیر داخلی شرایط خانه را توضیح می‌دهد و مرا از میان سالمندانی که روی مبل‌های سالن نشسته‌اند، عبور می‌دهد تا اتاق‌ها را نشانم بدهد. ساختمان دو طبقه دارد و هر گوشه‌ای از فضا را به اتاقی تبدیل کرده‌اند که چند تخت داخلش جا می‌گیرد. طبقه بالا فضای بزرگ‌تر و به روزتری دارد. مدیر داخلی می‌گوید: این اتاق‌ها جمعیت کمتر و شهریه بیشتری دارد که از ماهی ۳۵ میلیون تا ۵۵ میلیون تومان متغیر است.

به نظر او شهریه کنونی خانه سالمندان زیاد است اما نگهداری در منزل هم همین قدر هزینه دارد: «دو ماه بعد از سکنه پدرشهرم برایش پرستار گرفتم؛ دو نفر که هرکدام شیفت دوازده ساعته داشتند، چون پرستار بودند و خدمات مراقبتی انجام می‌دادند، حقوقشان ماهی ۱۵ میلیون تومان بود، علاوه بر خورد و خوراکشان. با این همه باز هم باید به آن‌ها سر می‌زدیم و خریدهای دیگری را انجام می‌دادیم. در نهایت بعد از مدتی پرستارها خسته می‌شدند و می‌رفتند. برای خیلی‌ها، خانه سالمندان جای بهتری است، به این شرط که بتوانند شهریه بدهند.»

در مسیر رفتن به سوی یک خانه سالمندان دیگر، حساب و کتاب می‌کنم. اگر قرار باشد به طور مثال ماهی ۳۰ میلیون تومان پرداخت کنی، بدون اینکه سالمند هزینه خاص دیگری داشته باشد، خانواده یا سالمند باید برای یک سال حدود ۳۶۰ میلیون تومان هزینه کند.

اوضاع خانه سالمندان دیگری بهتر است. شهریه حدود ۲۰ میلیون تومانی دارد و بقیه هزینه‌های درمان و حضور پزشک حدود یک میلیون تومان است. آنجا هم قیمت اتاق‌ها چند میلیونی تفاوت دارد. فضای خانه در مجموع کوچک‌تر است و در هر اتاق بین سه تا شش سالمند نشسته‌اند یا استراحت می‌کنند. آقابی حدود پنج‌ساله کنار یک سالمند زیر سایه بان حیاط نشسته است. پدر بلند صحبت می‌کند و پاسخ‌های درستی به حرف‌های پرسش نمی‌دهد. مرد میان‌سال می‌گوید: من مقیم یکی از کشورهای اروپایی هستم. سال گذشته مادرم فوت کرد و بعد از آن پدرم را که آن‌زایم داشت، به خانه سالمندان آوردم. هر بار که به ایران می‌آیم، به او سر می‌زنم. برای او که به قول خودش به یورو درآمد دارد، پرداخت هزینه ریالی هیچ مشکلی ندارد و تنها کیفیت مراقبت، مهم‌است اما چه تعداد از خانواده‌های سالمندان چنین توانایی مالی دارند که برای والدین خود کنار بگذارند؟ درحالی‌که با این اوصاف، هزینه نگهداری یک سالمند، بیشتر از درآمد عمده افراد شاغل در جامعه است که با حقوق پایه نزدیک به ۱۱ میلیون تومان کار می‌کنند. در شرایطی که حتی اگر سالمند یا اطرافیانش بخواهند از پرستاری در منزل استفاده کنند، باز هم هزینه‌های آن چیزی بین ۷ تا ۳۰ میلیون تومان است و این‌ها جدا از هزینه‌های درمان، توان بخشی و معیشت اوست.

بازنشستگی با مستمری ناچیز

داریم که به دلیل سوابق کاری متفاوت، از ۲ میلیون تومان و همین حدود‌ها حقوق می‌گیرند که بسیار ناچیز است، درحالی‌که خط فقر مبلغی بیش از ۳۰ تا ۴۰ میلیون تومان است.»

وقتی قرار است درباره تأمین هزینه‌های دوران سالمندان بگویم، برای وضعیت آنان اظهار تأسف می‌کنم: «همین حالا تعداد بسیار زیادی سالمند در این شهر داریم که حداقل بگیر هستند و نمی‌توانند از عهده هزینه‌های عادی زندگی خود برآیند، چه برسد به آینده و برنامه‌ریزی برای آن. ما بر فرهنگ مراقبت از سالمند در کنار خانواده تأکید می‌کنیم اما اگر به هردلیلی مجبور شوند، چطور راهی خانه سالمندان شوند وقتی که توان پرداخت هزینه‌های آن را ندارند؟ جمعیت ما در حالی به سوی سالمندی می‌رود که از حداقل حمایت‌های قانونی برخوردار نیست.»

به گفته او در همه دنیا برای دوران سالمندی حداقل حقوق بازنشستگی را دریافت می‌کنند که امسال به حدود ۱۳ میلیون تومان رسیده است: «تعداد زیادی هم بازنشسته

شهریه بر اساس مصوبه هیئت وزیران

زندگی می‌کنند و در صورتی که از بهزیستی و دستگاه قضایی معرفی نامه‌ای مبنی بر نداشتن هیچ خانواده‌ای داشته باشند، شهریه نمی‌دهند اما دیگر سالمندان باید شهریه بپردازند.

وقتی اسم شهریه می‌آید، درباره آن توضیح می‌دهم: شهریه‌ای که در مراکز سالمندان دریافت می‌شود، مصوبه هیئت وزیران است. شهریه تعیین شده برای مراکز بین ۱۲ تا ۱۶ میلیون تومان است اما برای انتخاب آن، دهک اقتصادی سالمند در نظر گرفته می‌شود. اگر دهک یک تا سه باشد، شامل همان حداقل شهریه می‌شود. درعین حال این مبلغ، شهریه کشوری است و برای اتاقی با پنج تا شش سالمند تعیین شده و تورم را در شهرهای مختلف در نظر نگرفته است. بدیهی‌است که هزینه‌های یک مرکز در مشهد بسیار بیشتر از مرکزی در شهرستانی کوچک است. این یکی از مهم‌ترین مشکلات ماست که به آن اعتراض هم کرده‌ایم.

مدیرکل بهزیستی استان به یارانه‌ای اشاره می‌کند که بهزیستی به سالمندان نیازمند می‌دهد: «یارانه ما به سالمندان، بسته به اینکه خانواده‌ای دارند یا خیر، بین ۸ تا ۱۰ میلیون تومان است که به دهک یک تا ۳ تعلق می‌گیرد.»

برجی این نکته را هم اضافه می‌کند که هر سال به تعداد سالمندان نیازمند به مراکز

به همه دلایلی که گفته شد و می‌دانیم، در نهایت مراکز مرتبط با نگهداری و مراقبت از سالمندان، بهترین گزینه برای حفظ سلامت این گروه سنی هستند اما تورم و مشکلات مالی روی این بخش هم اثرگذار است. هم‌زمان با پیرشدن جمعیت، هم شهریه‌ها گران‌تر خواهد شد و هم تعداد مراکز، کمتر خواهد شد. بنابراین راه‌های اداره کل بهزیستی، جمعیت سالمندان استان اکنون شامل ۳۴۵ هزار مرد و ۳۴۸ هزار زن است و این آمار، ما را در رتبه بیستم کشور جای داده است. اما این جایگاه می‌تواند خیلی زود تغییر کند و ما را به رتبه‌های بالاتر برساند، درحالی‌که همین حالا هم تعداد مراکز مراقبتی محدود هستند. به گفته مهدی برجی، مدیرکل بهزیستی استان، اگرچه در سال‌های اخیر رویکردها تغییر کرده است و خانه‌های حمایتی به مراکز شبانه و روزانه سالمندان اضافه شده‌اند اما تعدادشان به سرعت رو به افزایش است. او درباره تعداد مراکز می‌گوید: در مشهد بیست مرکز شبانه‌روزی نگهداری از سالمند با حدود ۷۸۰ سالمند مقیم و یک خانه حمایتی سالمندان داریم. خانه‌های حمایتی با حضور ۱۰ سالمندی برپا می‌شود که توان اداره خود را دارند. در شهرستان‌های دیگر استان، دوازده خانه حمایتی برپا شده است.

به گفته او در مجموع ۱۳۰ نفر در این خانه‌ها

چالشی به نام کمبود مراکز نگهداری از سالمند

کمبود یا توزیع نامناسب نیروی انسانی متخصص، کاهش تعداد پزشکان، پرستاران و نیروهای ارائه‌دهنده خدمات، ضعف دانش و مهارت مراقبت از سالمندان و کم شدن تعداد اعضای خانواده، سالمندان را در این جامعه، تنها و بدون مراقب خواهد گذاشت.

اقتصادی و اجتماعی مطرح خواهد شد. این یک چالش چندوجهی است که هم خانواده و سالمند و هم جامعه و دولت را درگیر کرده است و در صورت مدیریت نشدن می‌تواند تبعات جبران‌ناپذیری برای کشور به دنبال داشته باشد.

بهترین روش نگهداری و حفظ عزت و طول عمر سالمند، ماندن در خانه و زندگی در کنار عزیزانش است اما این قانون همیشه پایدار و اجرایی نیست. به همین دلیل از همین حالا هم معلوم است که نگهداری از سالمندان این شهر به زودی به عنوان یک چالش بزرگ

